

ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Історичний розвиток суспільства значною мірою залежить від того, наскільки ефективно функціонує такий суб'єкт суспільно-політичного життя, як молодь. Безсумнівно, за конкретних етапів історичного періоду певні дії держави стосовно молоді не визначалися такими термінами, як «державна молодіжна політика». Хоча цей факт не дає підстави заперечувати існування такого типу політики. Питання полягає більшою мірою в тому, чи існували основоположні документи стосовно провадження такої політики.

Зокрема, деякі дослідники періоду Запорозької Січі (XVI–XVII ст.) зазначають, що на той період ставлення держави до молоді було досить поважливим. Січ заохочувала залучення молодих, сильних, енергійних людей, вихованню яких приділялося велике значення. Збереглися документальні свідчення позиції влади щодо молоді часів Гетьманщини (XVII–XVIII ст.). Так, на службу до вищих установ відбиралися освічені юнаки, які знали декілька мов, логіку, математику тощо. Молодіжна політика радянської доби в Україні здійснювалась через КПРС. Об'єктом була молодь, яку виховувати у дусі «будівничого комунізму». При цьому визначальним було те, що молодь не розглядалася як суб'єкт політичного процесу: молодіжна політика мала патерналістський характер і вимагала від молодого покоління розвитку в заданому напрямі.

Молодіжна державна політика незалежної України фактично почала формуватися ще в останнє десятиліття існування СРСР. До розробки першого молодіжного Закону СРСР «Про загальні засади державної молодіжної політики в СРСР» (квітень 1991 р.) мали відношення українські юристи – С. Головатий, М. Головатий, А. Матвієнко й ін. До прийняття цього документа в колишніх союзних республіках велася підготовча робота з розробки молодіжного законодавства, оскільки Ст. 2 «Компетенція Союзу РСР і республік у галузі державної молодіжної політики» зазначала, що союзні республіки мали подбати про створення молодіжного законодавства на місцях. Головними державними структурами, котрі опікувалися розробкою перших нормативно-правових актів стали Комісія у справах молоді Верховної Ради УРСР XII скликання та Міністерство в справах сім'ї та спорту УРСР. На першому етапі розробки концептуальних засад і перших проектів законів сформовано Тимчасовий молодіжний творчий колектив наукового центру з проблем молоді ЦК ЛКСМУ (пізніше – Науково-дослідний інститут проблем молоді).

Перший концептуально-правовий документ нової державної молодіжної політики – Декларацію про загальні засади державної молодіжної політики в Україні – прийнято 15 грудня 1992 р. Основу сучасного національного молодіжного законодавства становлять закони України: «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні», «Про молодіжні та дитячі громадські організації», «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю»,

«Про Загальнодержавну програму підтримки молоді на 2004–2008 роки». А також близько 30 інших нормативно-правових актів, що спрямовані на соціальне становлення та розвиток молоді, роботу з молоддю, діяльність молодіжних громадських організацій.

Державна ієрархія органів влади, що регулюють молодіжну політику складають структури всеукраїнського та місцевого рівня.

До всеукраїнського рівня відносять:

1. Комітет Верховної Ради України з питань молоді, спорту та туризму – головний орган формування правової бази державної молодіжної політики. Раніше функціонував під назвою Комісії у справах молоді (травень 1990 р.), у 1994 р. – перейменована у Комісію з питань молоді, спорту та туризму. Влітку 1997 р. – постійні комісії перетворено в комітети. Сьогодні комітет та його депутатські робочі та експертні групи працюють над формуванням системи законодавства щодо молоді, готують проекти відповідних законів.

2. Національну Раду з питань молодіжної політики, яку було створено 3 грудня 1995 р. із метою раціональнішого формування державної молодіжної політики при Президентові України.

3. Український державний центр соціальних служб для молоді (УДЦССМ), який розпочав роботу з 1992 р. На сьогоднішній день до нього входять 375 центрів соціальних служб для молоді. Це – осередки соціальної роботи з окремими категоріями дітей, молоді.

4. Державний комітет молодіжної політики, спорту та туризму – державна виконавча структура. В 1990 р. мав назву Державний комітет у справах молоді, фізичної культури і спорту; 1991 р. перейменовано на Міністерства України у справах молоді та спорту. З 1996 р. носить назву Міністерство України у справах сім'ї та молоді (Мінсім'ямолодь).

5. Український інститут соціальних досліджень, який мав назва „Український науково-дослідний інститут проблем молоді»(1991–97 рр.). Він існує як державний науково-дослідний центр по вивченню проблем молоді.

На місцевому рівні складається з:

- 1) регіональних структур вищеназваних усеукраїнських органів;
- 2) різноманітних державних молодіжних і дитячих фондів;
- 3) комітетів у справах сім'ї та молоді обласних, міських та районних держадміністрацій.

Отже, у 1990-1991 рр. в Україні почалося створення системи структурних підрозділів органів державної влади, на які покладалася координація діяльності щодо вирішення проблем молоді. Разом з цим зароджувалася державна молодіжна політики національного значення, котра активно формувалася протягом наступних історичних етапів.